

GÖRÜNMEZ KOREOGRAFI

INVISIBLE CHOREOGRAPHY

BARCELONA → MARSEILLE
5 GÜN

BARCELONA

MARSEILLE

*Mimarlık bir koreografi önerir;
kullanıcı onu her gün yeniden yazar.*

HAREKET
DURMA
KARŞILAŞMA
SAHİPLENME

AZRA ÖNDER

Arkitera Seyahat Bursu 2026

Deneyimle Şekillenen Mimarlık ve Mühendislik

Bir mekân yalnızca içinde bulunduğumuz bir yer mi, yoksa nasıl davranacağımızı da söylüyor mu?

YÜKSELMEK

BAKMAK

DURMAK

KARŞILAŞMAK

GEÇMEK

YÖN DEĞİŞTİRMEK

MİMARLIK
İNSANI
HAREKETE
DAVET EDER.

"Mimarlık,
hareketin görünmeyen
senaryosunu yazar."

GEÇMEK
DURMAK
KARŞILAŞMAK
YÖN DEĞİŞTİRMEK
SAHİPLENMEK
...

Mimarlık eğitimim boyunca bir yapıyı yalnızca biçimiyle değil, insanı nasıl hareket ettirdiğiyle anlamaya çalıştım. Bir rampanın yalnızca iki kotu bağlamasını değil, kullanıcının mekânla kurduğu ilişkiyi nasıl değiştirdiğini; bir avlunun yalnızca bir boşluk değil, karşılaşma alanı olup olamayacağını düşündüm.

Zamanla aynı sorunun farklı ölçeklerde tekrar karşıma çıktığını fark ettim: Mekân, davranışlarımızı ne kadar yönlendiriyor?

Oyunculuk çalışmalarım ise bu merakı başka bir yönden bakmamı sağladı. Bedenin mekân içindeki hareketini oyuncu olarak, mekânın beden üzerindeki etkisini ise mimarlık öğrencisi olarak gözlemliyorum.

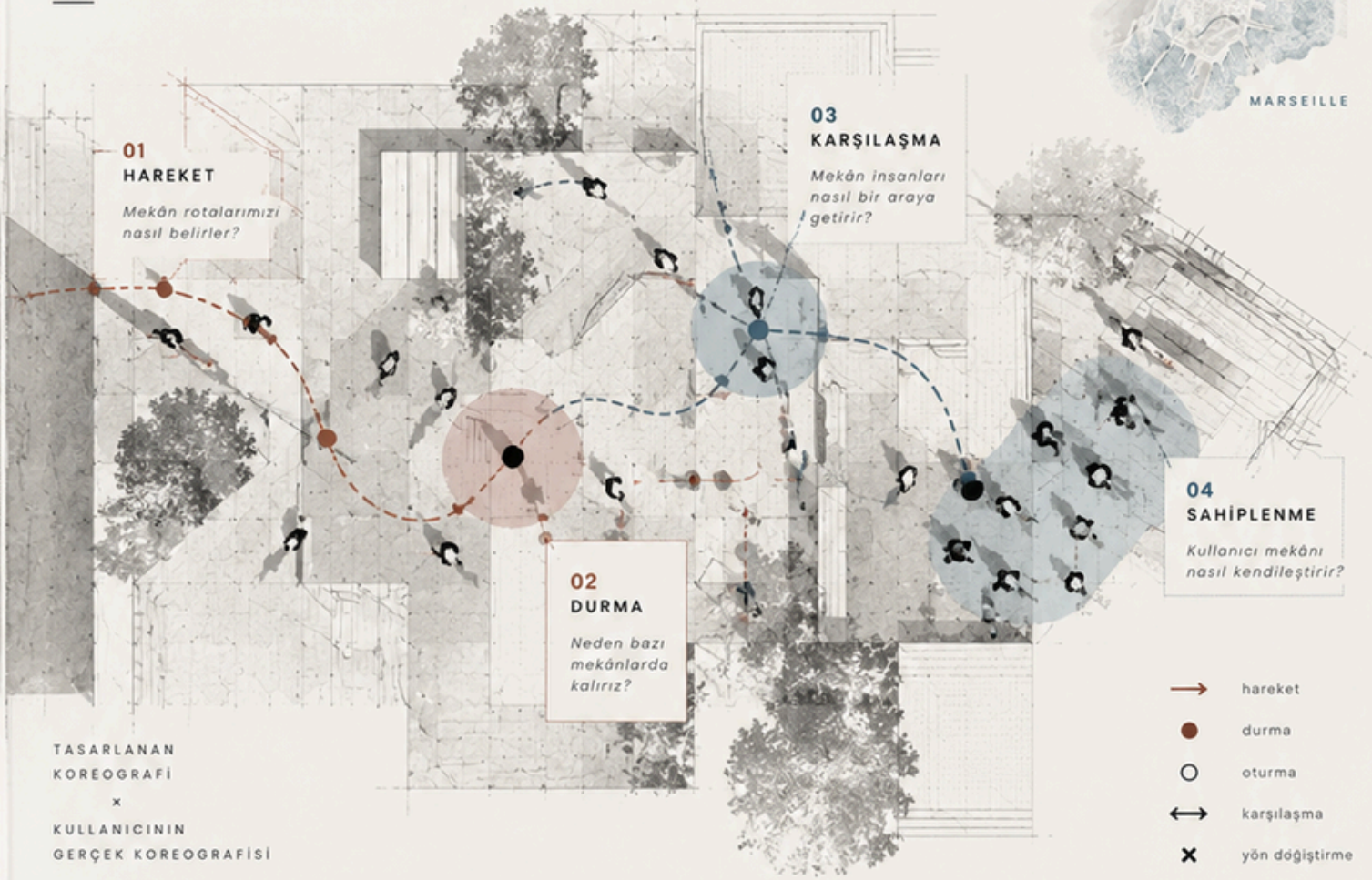
Görünmez Koreografi,
bu iki bakışın kesiştiği yerde başlıyor.

BEDEN x MEKÂN x DAVRANIŞ

→ ● ○ ↔ ×
hareket durma oturma karşılaşma yön değiştirme

Mekân insanı nasıl hareket ettirir?

Benzer Akdeniz koşullarına sahip fakat farklı kentsel dokularla şekillenen Barcelona ve Marseille'de mimari mekân; kullanıcıların hareket etme, durma, karşılaşma ve mekânı sahiplenme biçimlerini nasıl yönlendirir? Kullanıcı, mimarlığın önerdiği koreografiye ne ölçüde uyar ve onu hangi noktalarda yeniden yazar?

HAREKET — DURMA — KARŞILAŞMA — SAHİPLENME

“Mimarlık bir hareket senaryosu yazar.
Peki kullanıcı bu senaryoya uymadığında ne olur?”

Görünmez Koreografi,
mimarlığın öngördüğü davranış ile
kullanıcının ürettiği davranış
arasındaki mesafeyi araştırır.

Koreografiyi nasıl okuyacağım?

Her mekân, tasarlanan hareket ile yaşanan hareket arasındaki farkı okuyabilmek için aynı dört aşamalı yöntemle incelenecek.

"Mekânı anlamak, onda hareket etmek ve başkalarının nasıl hareket ettiğini gözlemlemek; aynı hikâyenin farklı cümlelerini okumaktır."

AYNI SORU
FARKLI ÖLÇEK
FARKLI BEDEN
FARKLI DENEYİM

01

TASARLANAN
Seyahatten önce

- Planlar
- Kesitler
- Mimari kaynaklar
- Dolaşım kararları

Mimarlık hangi hareketi öneriyor?

MİMARIN ÖNGÖRDÜĞÜ HAREKET

02

GÖZLEMLENEN
Yerinde / sabit gözlem

20-30 dakikalık sabit gözlem.

- hareket
- durma
- oturma
- ↔ karşılaşma
- × yön değiştirme

İnsanlar gerçekte ne yapıyor?

KULLANICININ YAŞADIĞI HAREKET

03

DENEYİMLENEN
Yerinde / beden

- Nerede yavaşladım?
- Nerede durdum?
- Nereye baktım?
- Hangi yolu seçtim?

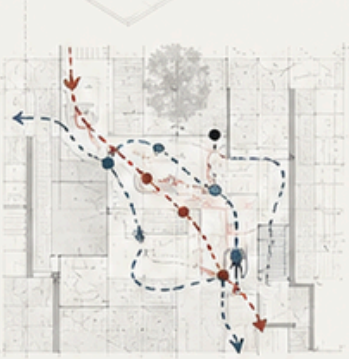
Mekân beni nasıl yönlendirdi?

KİŞİSEL DENEYİMİM

04

KARŞILAŞTIRILAN
Seyahat sonrası

GÖRÜNMEZ KOREOGRAFİ

Mimarın yazdığı koreografi ile yaşanan koreografi nerede ayrışıyor?

ÖNCE

plan / kesit
mimari kaynaklar

GÖZLEMLE

davranış haritası
saha notları

DENEYİMLE

kişisel rota
mekânsal deneyim

KARŞILAŞTIR

karşılaştırmalı atlas
çıkarımlar

Amaç yalnızca mekânı belgelemek değil; mimarlığın davranış üzerindeki görünmez etkisini yerinde okuyabilmek.

"Aynı Akdeniz'in
farklı kıyılarında,
mimarlığın yazdığı ve
kullanıcının yeniden
yazdığı koreografiyi
okumak."

AKDENİZ
HAREKET
KARŞILAŞMA
SAHİPLENME

Aynı soru, iki farklı kent.

Barcelona ve Marseille, daha fazla yer görmek için değil; aynı araştırma sorusunu iki farklı kentsel sistem içinde sınamak için seçildi.

BARCELONA

TASARLAINMIŞ KOREOGRAFİ

*Mekân hareketi
ne ölçüde tarif eder?*

MARSEILLE

KENDİLİĞİNDEN KOREOGRAFİ

*Kullanıcı mekânı
ne ölçüde yeniden yazar?*

5 GÜN / 2 KENT / 1 ARAŞTIRMA SORUSU

Benzer Akdeniz koşullarını paylaşan **Barcelona** ve **Marseille**; farklı kentsel dokuları sayesinde hareket, durma, karşılaşma ve sahiplenme davranışlarının karşılaştırılabileceği iki farklı saha sunuyor. Barcelona'nın grid sistemi ve yeniden tasarlanan kamusal alanları ile Marseille'in topoğrafik, organik ve kıyıyla şekillenen dokusu aynı araştırma yönteminin farklı koşullarda sınanmasına olanak tanıyor.

BARCELONA

Hareket / Durma / Beden

MARSEILLE

Hareket / Karşılaşma / Sahiplenme

BARCELONA

01 — HAREKET / 02 — DURMA & KARŞILAŞMA

Gridin düzeninden, kullanıcının ürettiği beklenmedik rotalara.

GÜN 01

HAREKET

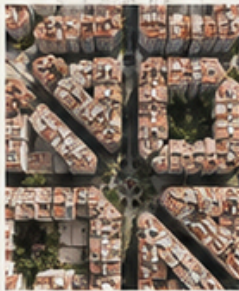
EIXAMPLE → POBLENOU → SUPERBLOCK

"Mekân rotamızı nasıl belirler?"

09.00 – 11.00

Eixample

Grid sistemi, köşe kullanımları, yaya geçişleri ve ana hareket akslarının gözlemlenmesi.

EIXAMPLE GRID

11.30 – 13.00

Eixample saha yürüyüşü

Plan üzerinde öngörülen dolaşım ile gerçek yaya rotalarının karşılaştırılması.

POBLENOU SUPERBLOCK

14.00 – 17.00

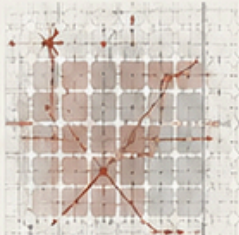
Poblenou Superblock

Yaya öncelikli sokaklarda 20–30 dakikalık sabit gözlemler. Durma, oturma, yön değiştirme ve karşılaşma noktalarının kaydedilmesi.

17.00 – 18.00

Kişisel rota

Aynı alanın herhangi bir rota belirlemeden senin tarafından yürünmesi.

PLANLANAN VE GERÇEK ROTALAR

Akşam

Günlük harita

Notlar, eskizler ve fotoğrafların düzenlenmesi.

ÇIKTI 01

Tasarlanan rota × kullanılan rota

GÜN 02

DURMA + KARŞILAŞMA

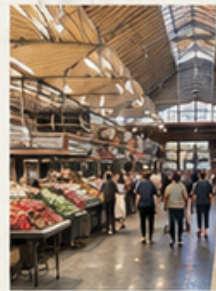
SANT ANTONI → CIUTAT VELLA → SANTA CATERINA

"Neden bazı mekânlardan geçerken bazılarında kalıyoruz?"

09.00 – 11.00

Sant Antoni

Kamusal alan ve pazar çevresindeki kullanıcı hareketlerinin incelenmesi.

SANT ANTONI PAZAR

11.00 – 12.00

Sabit gözlem

Aynı noktada 20–30 dakikalık iki davranış kaydı.

- kaç kişi geçti?
- nerede durdu?
- nerede oturdu?
- ↔ nerede karşılaştı?

13.00 – 15.00

Ciutat Vella

Dar ve organik sokak dokusundaki yaya hareketinin belgelenmesi.

CIUTAT VELLA ORGANİK DOKU

15.30 – 17.30

Santa Caterina Market

Sokak → eşik → pazar → kamusal alan geçişlerinin incelenmesi.

SANTA CATERINA PAZAR

Akşam

Davranış haritası

Gözlem notlarının ve haritaların düzenlenmesi.

ÇIKTI 02

"İnsan nerede ve neden duruyor?"

2 GÜN / 5 SAHA / 2 DAVRANIŞ HARİTASI

Gözlem araçları:

Eskiz defteri

Plan çıktıları

Fotoğraf

Video

Zamanlı sabit gözlem

Kişisel rota kaydı

BARCELONA

GÜN 03 — BEDEN & YÖNLENDİRME

Bir mekân, bedenimizi fark ettirmeden yönlendirebilir mi?

MIES VAN DER ROHE PAVILION → MONTJUÏC → MARSEILLE

AYNI SORU
YENİ BİR
UFKA DOĞRU

01 09.00 – 12.00

MIES VAN DER ROHE PAVILION

Mekânın sessiz yönlendirmesi

- duvarların yönlendirmesi
- görüş çizgileri
- eşikler ve geçişler
- malzeme değişimleri
- yansıma ve su
- içerisi / dışarı arasındaki belirsizlik

ÖNCE DENEYİMLE

10–15 dakika planına bakmadan
mekânı deneyimle, kendi rotanı
kaydet.

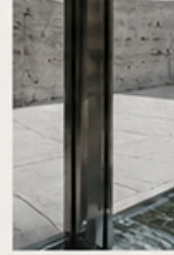
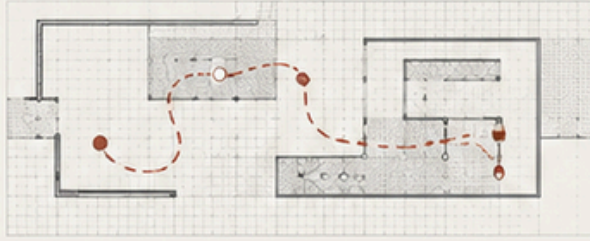
Nerede yavaşladım?
Nerede yön değiştirdim?
Neye yaklaşmak istedim?
Nerede durdum?

MIES VAN DER ROHE PAVILION
BARCELONA, 1929

"mekân
hareketi fiziklidir."

PLAN ÜZERİNDE KİŞİSEL ROTA

ÇIKTI 03

Beden x mekân hareket diyagramı

02 12.30 – 15.00

MONTJUÏC

Topoğrafya ve ölçek

- merdivenler ve rampalar
- kot farkları
- bakış noktaları
- açık alanlar
- yapı → topoğrafya → kent

"Topoğrafya hareketin hızını
ve yönünü nasıl değiştirir?"

"daha yukarıya,
daha genişçe."

- ↑ yükselme
- yavaşlama
- bakış
- ✗ rota değişimi

ÇIKTI 04

Topoğrafik hareket kesiti

MONTJUÏC KESİTİ VE HAREKET DİYAGRAMI

03 BİR KENTTEN DİĞERİNE

Aynı soru yolculuğa devam ediyor.

BARCELONA → MARSEILLE
Demiryolu / yaklaşık 5–6 saat

Barcelona'dan Marseille'e geçiş yalnızca iki
araştırma sahası arasındaki ulaşım olarak
ele alınmayacak. Grid dokudan organik dokuya
geçiş sırasında kentlerin ölçek, yoğunluk ve
topoğrafya farklılıklarına dair ilk izlenimler
kısa notlar ve eskizlerle kaydedilecek.

BARCELONA / 3 GÜN TAMAMLANDI

01 HAREKET

Tasarlanan x
kullanılan rota

02

DURMA & KARŞILAŞMA
Davranış haritası

03

BEDEN
Kişisel hareket +
topoğrafik kesit

SIRADAKİ SAHA → MARSEILLE

Organik doku / topoğrafya / liman / kıyı / sahiplenme

MARSEILLE

GÜN 04 + 05 — KARŞILAŞMA & SAHİPLENME

Grid bittiğinde koreografi de değişir mi?

Aynı araştırma sorusu, farklı bir kentsel dokuda.

"Kimi şehirler seni
bir rotaya davet eder,
kimileri rotanı
seninle birlikte yazar."

ORGANİK DOKU
TOPOĞRAFYA
LİMAN
KIYI
SAHİPLENME

NOTRE-DAME DE LA GARDE'DAN
MARSEILLE, 2024

GÜN 04

ORGANİK HAREKET

VIEUX-PORT → LE PANIER → KIYI HATTI

*"Organik kent dokusu
karşılaşmaları nasıl
şekillendirir?"*

09.00 – 11.00

Vieux-Port

Liman çevresinde yaya akışlarının
ve durma/toplanma noktalarının
gözlemlenmesi.

11.00 – 12.00

Sabit gözlem

Aynı yöntemle 20-30 dakikalık
davranış kaydı.

- kaç kişi geçti?
- nerede durdu?
- nerede oturdu?
- nerede karşılaştı?

13.00 – 15.30

Le Panier

Dar sokaklar, merdivenler, kot
değişimleri, köşeler ve
beklenmedik rotaların incelenmesi.

16.00 – 18.00

Vieux-Port – MuCEM kıyı rotası
Kent ile kıyı arasındaki eşiklerin,
açık alanların ve hareket hızındaki
değişimin gözlemlenmesi.

VIEUX-PORT
MARSEILLE

LE PANIER
MARSEILLE

MUCEM
MARSEILLE

ÇIKTI 05

Organik doku davranış haritası

- GÖZLEMLENEN ROTA
- DURMA NOKTALARI
- KARŞILAŞMA NOKTALARI

GÜN 05

SAHİPLENME

UNITÉ D'HABITATION → ORTAK YAŞAM

*"Tasarlanan ortak yaşam,
gerçekten yaşanan ortak
yaşama dönüşüyor mu?"*

09.00 – 12.00

Unité d'Habitation

Dolaşım, eşikler, ortak alanlar,
"iç sokak" fikri ve bireysel / kolektif
yaşam ilişkisinin incelenmesi.
Mimar nerede karşılaşma öngörmüş?
Kullanıcı bugün nerede karşılaşıyor?

12.00 – 13.00

Kişisel rota

Planı okumak → yapıyı deneyimlemek
→ kendi hareketini çizmek.

14.00 – 16.00

Final saha gözlemleri

Eksik kalan gözlemlerin tamamlanması,
eskiz, fotoğraf / video ve saha
notlarının düzenlenmesi.

UNITÉ D'HABITATION
MARSEILLE, 1952 / LE CORBUSIER

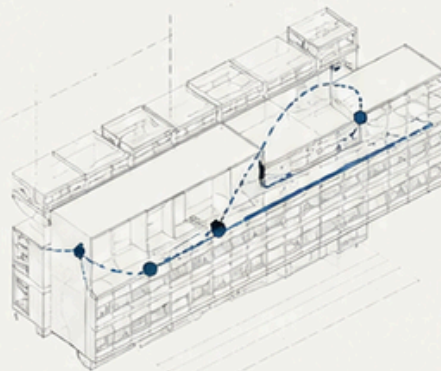
ORTAK DOLAŞIM ALANI

ÇATI TERASI
MARSEILLE

ÇIKTI 06

Tasarlanan ortak yaşam × yaşanan ortak yaşam

UNITÉ D'HABITATION – NOLL PLAN ŞEMASI VE ROTA

KESİTTE ORTAK ALANLAR

BARCELONA

01 → 02 → 03 → 04 → 05
HAREKET → DURMA → BEDEN → KARŞILAŞMA → SAHİPLENME

MARSEILLE

GÖRÜNMEZ KOREOGRAFI

TASARLANAN × GÖZLEMLENEN × DENEYİMLENEN

*Mimarlığın yazdığı koreografi ile kullanıcının
yaşadığı koreografi nerede örtüşüyor,
nerede yeniden yazılıyor?*

5 GÜN. 2 KENT. 1.500 € SINIRI.

Rota, araştırma süresini korurken şehirler arası hareketi ve konaklama maliyetlerini minimumda tutacak şekilde planlandı.

"Daha az kaynakla
daha fazla deneyim
daha anlamlı bir
araştırma mümkün."

PLANLI
ERİŞİLEBİLİR
GERÇEKÇİ
UYGULANABİLİR

GİDER KALEMİ	AÇIKLAMA	TUTAR (€)
✈️ İstanbul → Barcelona	Gidiş uçuşu (ekonomi, aktarmalı)	220
✈️ Marseille → İstanbul	Dönüş uçuşu (ekonomi, aktarmalı)	220
🚆 Barcelona → Marseille	Demiryolu (TGV / SNCF) (yaklaşık)	90
🛏️ Konaklama (4 gece)	Barcelona 3 gece Marseille 1 gece (merkezi / yarı merkezi)	320
🚗 Yerel ulaşım + havalimanı transferleri	Toplu taşıma kartları (havalimanı dahil)	80
🏛️ Yapı / müze girişleri	Seçili yapılar ve müzeler (öğrenci indirimi)	50
🍴 Yeme - içme (5 gün)	Günlük ortalama ~40 €	200
🛡️ Seyahat sigortası	5 günlük Avrupa seyahat sigortası	30
📖 Araştırma / çıktı materyalleri	Defter, baskı, harita vb.	20
Ara Toplam		1.230
Beklenmeyen gider / fiyat değişimi payı	Ulaşım, giriş ücretleri, yemek vb.	170
TOPLAM		1.400

€1.400 / €1.500

€100 güvenlik alanı

Planlanan rota, €1.500 sınırı içinde uygulanabilir ve sürdürülebilir bir seyahat bütçesi sunmaktadır.

KONAKLAMA PLANI

BARCELONA / 3 GECE

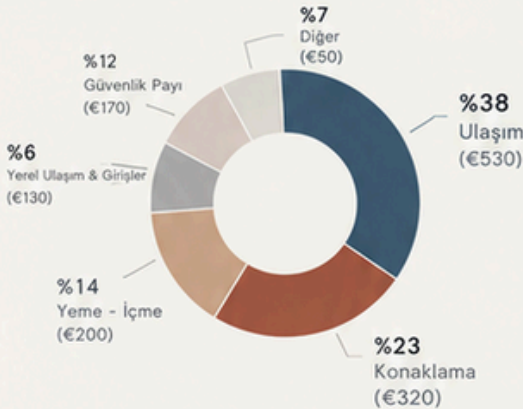
Araştırma sahalarına toplu taşımayla erişilebilir merkezi / yarı merkezi konaklama.

MARSEILLE / 1 GECE

Vieux-Port ve toplu taşıma bağlantılarına erişilebilir konaklama.

BÜTÇE DAĞILIMI

BÜTÇE YAKLAŞIMI

Konaklama ve ulaşım seçimlerinde turistik konfordan ziyade araştırma sahalarına erişilebilirlik önceliklendirilecektir. Kent içi rotaların önemli bölümü yürüyerek gerçekleştirilecek; böylece yürümek yalnızca ulaşım yöntemi değil, araştırmanın doğrudan bir parçası olacaktır.

"Yolculuk da araştırmanın bir parçasıdır."

KENTLER ARASI GEÇİŞ
YENİ BİR BAKIŞ AÇISI

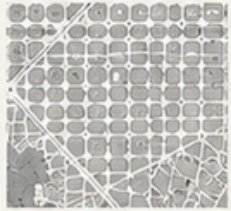
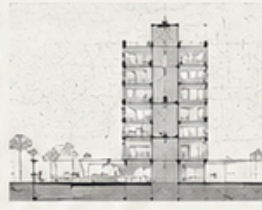
SEYAHATTEN ÖNCE → SAHADA → SEYAHATTEN SONRA

"Beş günlük rota, daha uzun bir araştırmanın saha bölümünü oluşturuyor."

01 SEYAHATTEN ÖNCE
KOREOGRAFİYİ OKUMAK

Barcelona ve Marseille'e gitmeden önce araştırma alanlarının kentsel, mimari ve topoğrafik verileri incelenecek.

- plan ve kesitler
- dolaşım kararları
- kentsel doku
- topoğrafik özellikler
- mimarların tasarım niyetleri

"Mimarlık hangi davranışı
öngörüyor?"BARCELONA
EIXAMPLE PLANIMIES VAN DER ROHE PAVILION
KESİTMARSEILLE
LE PANIER PLANIUNITÉ D'HABITATION
KESİT

ÇIKTI 01

Plan / kesit arşivi +
saha gözlem şablonları02 SEYAHAT SIRASINDA
KOREOGRAFİYİ YAŞAMAK

Her alanda 20-30 dakikalık sabit gözlemlerle kullanıcı davranışları kaydedilecek.

- hareket
- durma
- oturma
- ↔ karşılaşma
- ✕ yön değiştirme

Önce kullanıcıyı
izleyeceğim.
Sonra
kullanıcı olacağım.

GÖZLEM
Kullanıcı hareketleriESKİZ
Saha notlarıDENEYİM
Kişisel rota kaydıGÖRSEL
Fotoğraf + kısa video

ÇIKTI 02

5 günlük saha günlüğü
+ davranış haritaları
+ kişisel hareket rotaları03 SEYAHATTEN SONRA
KOREOGRAFİYİ KARŞILAŞTIRMAK

Barcelona ve Marseille'de elde edilen veriler üç katman üzerinden karşılaştırılacak.

TASARLANAN
Mimarın öngördüğü hareketGÖZLEMLENEN
Kullanıcının gerçek davranışıDENEYİMLENEN
Kendi bedenimle deneyimlediğim rota

FİNAL ÇIKTI

GÖRÜNMEZ KOREOGRAFI

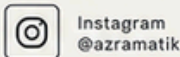
Barcelona × Marseille Davranış Atlası

- 01 Hareket haritaları
- 02 Durma noktaları
- 03 Karşılaşma alanları
- 04 Kişisel beden rotaları
- 05 Tasarlanan × kullanılan karşılaştırmaları
- 06 Barcelona × Marseille sonuçları

İKİ KENT
TEK SORU
DAHA FAZLA
BAKİŞBARCELONA
GRID / DÜZENMARSEILLE
ORGANİK / TOPOĞRAFYA

ARAŞTIRMAYI PAYLAŞMAK

Seyahat sırasında klasik bir gezi günlüğü değil, araştırma sorusuna bağlı, kısa ve odaklı içerikler üretilecek.

"Mekânı yalnızca göstermek değil,
onun nasıl hissettirdiğini sorgulamak."STORY / SAHA NOTLARI
Planlar, eskizler,
davranış haritaları,
kısa gözlemler."Bir kenti anlamak için yalnızca ona bakmak değil,
onun içinde hareket etmek gerekir."

AZRA ÖNDER